

LOKALE KARTTEGN

- Informasjonstavle
- Stikryss m/skilt
- Grue
- Utsiktspunkt
- Benker, nummererte
- Lavvo
- Grønn løype

SPESIELLE DETALJER

- store skilt, benker, lekeapparater o.l.
- blomsterkasse, sandkasse, teltplass
- monument
- trestot, stubbe

TEGNFORKLARING

- høydekurver
- tellekurve, hjelpekurve
- liten kolle
- stup, skrent
- stein, stor stein
- steingrunn, blokkfelt
- bekk / grøft; tydelig / utydelig
- åpent plant område, gress
- halvåpent plant område, gress
- åpent ujevnt område
- halvåpent ujevnt område
- bart fiell
- tettbevokst skog
- undervegetasjon, god sikt
- tydelig vegetasjonsgrense
- stort / lite frittstående tre
- tett hekk
- tursti i skogen
- liten sti, utydelig sti
- mindre gjerde
- høyt gjerde, upasserbart
- mur / vegg; passerbar / upasserbar
- hus/bygning, overbygg
- hageoråder; forbudt område
- asfaltert / gruslagt område
- asfaltert / gruslagt område i skog
- trapp
- under bygging

FRILUFTSKART HUNDREMETERSKOEN PÅ KONGSGÅRD

Design og trykk: www.bjorvand-skarpodde.no

Midt-Agder Friluftsråd

ALLEMANNSRETTE

En viktig del av den norske kulturarven er å oppholde seg og ferdes i naturen uavhengig av hvem som eier utmarka. Allemannsretten inneholder rettigheter og plikter. Den gir deg muligheter til fri ferdsel, opphold, bading, fiske i sjøen, plukke bær og blomster, padle og ro. Retten forutsetter hensynsfull opptreden i forhold til grunneiere, andre brukere og respekt for naturmiljøet.

Syklende og ridende må følge stier eller veier. I utgangspunktet er det forbudt med bålbrekking i perioden 15. april – 15. september. Vær oppmerksom på skogbrannfare!

For mer informasjon, se www.dirnat.no

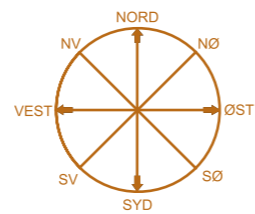
 Området forvaltes av Kristiansand kommune Parkvesenet Tlf 38 07 55 30

Utgitt av: Midt-Agder Friluftsråd i samarbeid med Spesialsykehuset for rehabilitering og Kristiansand Orienteringsklubb.

Forklaringer
SSR: Spesialsykehuset for rehabilitering.
ARA: Avdeling for rus- og avhengighetsbehandling.

målestokk 1:1500
ekvidistanse 2,5m
utgitt 2009

Kartgrunnlag: Dig. kommunalt grunnlag
Kartarbeide: Helge Gisholt
Kartareal: 0,1 km²

PLANTELIV

På Kongsgård er det fin eikeskog. Det er to arter eik i Norge, sommereik og vintereik. Bladstilken på sommereika er kort, mens den på vintereika er lang. Ofte krysser artene seg, og danner hybrider. Tida før lauvsprett er den fineste blomstringstida for hvitveis, blåveis og vårkål. Seinere på sommeren blir stormarimjelle vanlig i eikeskogen.

På tørre rabber i eikeskogen finnes det store mengder av bregnen, sisselrot. Steinsøte, bergsøte og lakrisrot er alle navn som forteller om sisselrotas fine eller spesielle søt smak. Dersom du har lyst til å smake så gjør det tidlig på våren.

Mer enn halvparten av de over 2000 norske planteartene er innført av mennesker, men de kan spre seg kraftig og bli forhatte ugras i hagen. Artene blir en trussel mot det opprinnelig plante- og dyrelivet. De er svartelistede, og vi bør unngå å spre dem videre.

Ved Kongsgårdbukta finner vi villtulipan og legepestrot, flotte planter som lett kan ta overhånd dersom du setter dem inn i hagen din. Legepestrot, en gammel medisinplante, ble brukt

som et middel mot pest. Den har krampeløsende og smertestillende virkning, men inneholder også leverskadelige og kreftframkallende stoff. Planten kan ha kommet inn i Norge allerede under middelalderen (1300-tallet), muligens innført med klostervesenet.

Legepestrot blomstrer tidlig på våren. De hestehov-liknende bladene blir ofte meter høye og kommer seinere på sommeren.

DYR OG FUGLER

Om vinteren er fuglelivet nokså begrenset, men streifende kjøttmeis, blåmeis, spettmeis og grønnfink kan vi forvente å se. Kjøttmeis og blåmeis er tidlig ute med vårsangen, og blåmeisen er den småfugl som legger flest egg; opptil 16 i kullet.

Spettmeisen er den eneste fuglen i Norge som kan klatre nedover trestammene med hodet først og den foretrekker gammel løvskog. Den er også kjent for å mure igjen reirhullet med leire, slik at ikke større fuglen enn den selv kan komme inn.

Svarttrost og rødstrupe er typiske kveldssangere og er blant de første sangfuglene vi hører om våren. Når svarttrosten leiter etter mat, stopper den ofte opp og lytter etter mark i jorda.

Ringdua er lett gjenkjennelig på de hvite vingeflekkene når den flyr opp. Bokfinken er tallrik i området fra april, og under høsttrekket i oktober kan vi se store flokker ved jordene.

Gråtrost og rødvingetrost kan også opptre i store flokker da.

Den lille, grøngule løvsangeren avsløres på den bløte sangen straks den kommer tilbake fra Afrika i slutten av april. Det kulerunde reiret ligger skjult i gras og lyng på bakken med inngang i siden og alltid foret med hvite fjær. I begynnelsen av mai kommer svarthvit fluesnapper fra overvintringen i Afrika.

Med unntak av flere muse- og spissmusarter samt et par flaggermusarter er det få pattedyr regelmessig i området. Ekornet finner vi her hele året. Om vinteren er ekornet avhengig av frø fra furu eller gran, og avnagde kongler viser tydelig at ekornet har vært her.

Også grevling kan treffes i området. Når det er kaldt om vinteren holder den seg i ro i hiet sitt. Ellers i året, også når det er mildt om vinteren, er den i farta når det er mørkt. De små "rotehullene" i bakken der den har gravd etter meitemark, er sikre spor tegn.

Rådyr streifer innom av og til og i dammen bak Kløvertun er det småsalamander.

LOKALHISTORIE

I forbindelse med E- 18 utbyggingen på Bjørndals-sletta ble det på Kongsgårdjordene avdekket tuftene til en jernalderlandsby fra ca år 0. Det vil si at dette området har en sammenhengende bosettings- og dyrkingshistorie på mer enn 2000 år.

Før dampmaskinen ble oppfunnet, ble maskinene drevet av vannkraft. Prestebekken var en trofast arbeidshest som drev en rekke industribedrifter. En av disse var Garveriet, som ble grunnlagt av Robert Major, en irsk politisk flyktning som kom til Kristiansand under dramatiske omstendigheter. Han eide også lystgårdene Øvre og Nedre Kongsgård (i dag Kløvertun og ARA).

Kongsgårdene, som en tid før byens grunnleggelse var landsdelens administrative sentrum, lå på sørsiden av utløpet av Prestebekken. Det var et stort gårdsanlegg, som det ikke er noe igjen av. Kanskje med unntak av den forekomsten av legepestrot som vokser ved skuret langs veien opp til ARA. Ekspertene på Agder naturmuseum mener at denne muligens kan stamme fra urtegården på Kongsgården- i så fall den siste rest av denne.

GRØNN LØYPE

Grønn Løype er turløyper i Kristiansand med svært god tilgjengelighet. Det er trygt og lett å finne frem på gode turveier med korte avstander og flott natur. Passer for alle.

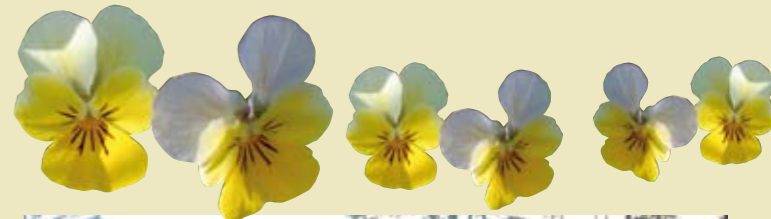
Grønn Løype i Hundremeterskogen på Kongsgård kan nås fra Kongsgårdbukta, Bispegra og fylkesmuseet. Her er det også parkering. I Hundremeterskogen har turveiene høy standard. Vær oppmerksomme på bakkene bak ARA.

- Grønne merker
- Fast underlag
- Slake stigninger

HELSE I HUNDREMETERSKOGEN

Prosjekt Helse i Hundremeterskogen var et samarbeid mellom flere institusjoner og MAF. Målet var tilrettelegging av naturområde for å bruke friluftsliv i sammenheng med rehabilitering, bedre helse og livskvalitet. Stiftelsen Helse og Rehabilitering og Kristiansand Sanitetsforening gav støtte til prosjektet. Dette resulterte i et flott tilrettelagt naturområde der terskelen er lav og dørstokkmila er kort.

BIDRAGSYTERE

Informasjonstavler, skilt og kart er støttet med midler fra Gjensidigestiftelsen og spillemidler gjennom Vest-Agder Fylkeskommune.

FAGLIGE BIDRAG

Flora: Asbjørn Lie, Agder Naturmuseum
Fauna: Eldar Wrånes, Universitetet i Agder
Lokalhistorie: Tore Austad

FOTO

Kongsgård barnehage, Asbjørn Lie, Eldar Wrånes, SSR og MAF.

